

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Основи організаційної психології та психологія праці
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій. Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій
Розробник(и)	Вознюк Алла Вікторівна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 1-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 1 кред. ЄКТС, 30 год. становить курсова робота. Для денної форми навчання 48 год. становить контактна робота з викладачем (32 год. лекцій, 16 год. практичних занять), 102 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Організаційна психологія"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Засвоєння здобувачами вищої освіти знань щодо особливостей психічної діяльності та поведінки людей у професійних організаціях як основи формування компетентностей підвищення організаційної ефективності і створення сприятливих умов для праці, індивідуального розвитку і психічного здоров'я персоналу організації.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні засади організаційної психології та психології праці
--

<p>Тема 1 Організаційна психологія як наука та галузь психологічної практики</p> <p>Визначення, об'єкт, предмет та основні завдання організаційної психології. Історія виникнення і сучасний стан організаційної психології. Значення та місце організаційної психології в системі «наука – практика». Принципи та методи досліджень в організаційній психології. Види діяльності психологів в організації.</p>
<p>Тема 2 Організація як об'єкт вивчення організаційної психології</p> <p>Сутність поняття "організація". Елементи організації. Основні різновиди організацій. Внутрішня структура організації. Види та типи організаційних структур, умови їх ефективного застосування.</p>
<p>Тема 3 Психологічні засади організаційного розвитку</p> <p>Поняття та основні характеристики організаційного розвитку. Типи та етапи організаційного розвитку. Моделі організаційного розвитку. Організаційні зміни.</p>
<p>Тема 4 Організаційна культура</p> <p>Характеристика понять «культура», «культура організації», «корпоративна культура», «організаційна культура». Властивості, елементи, рівні та функції організаційної культури. Класифікація організаційної культури. Структура та основні складові організаційної культури.</p>
<p>Тема 5 Психологія праці як наука та галузь психологічної практики</p> <p>Визначення, об'єкт, предмет основні завдання психології праці. Передумови становлення та етапи розвитку психології праці. Структурні компоненти психології праці. Методи психології праці.</p>
<p>Тема 6 Професійна діяльність як об'єкт психології праці</p> <p>Професійна діяльність та її види. Організаційно-психологічна структура професійної діяльності. Мета професійної діяльності організації. Мета професійної діяльності персоналу. Мотивація професійної діяльності персоналу організацій. Теорії професійної мотивації. Операції та механізми професійної діяльності.</p>
<p>Тема 7 Ергатичні функції та класифікація професій</p> <p>Поняття "професія". Метапрофесії. Види професій. Ергономіка як наука. Загальні принципи організації робочого місця. Психофізіологічні засади організації робочого місця. Психологія кольору робочого місця.</p>
<p>Тема 8 Особистість як суб'єкт професійної діяльності</p> <p>Професійне самовизначення особистості та професійна кар'єра. Адаптація особистості до професійної діяльності. Модель психологічного портрету працівника. Професійні деструкції особистості.</p>
<p>Модуль 2. Психологія управління організацією та її розвитком</p>
<p>Тема 9 Соціокультурні та етнопсихологічні особливості управління організацією</p> <p>Управління організацією та персоналом. Моделі управління. Японська модель управління. Американська модель управління.</p>

<p>Тема 10 Психолого-організаційні аспекти управління персоналом</p> <p>Сутність, підходи та основні складові управління персоналом. Підбір та відбір працівників як важлива складова управління персоналом. Психолого-організаційні особливості професійної адаптації працівників в організації. Поняття про оцінку працівників та її значення для процесу управління персоналом. Психологічні особливості професійного навчання працівників в організації. Сутність та значення особистісно-професійного зростання працівників в організації.</p>
<p>Тема 11 Соціально-психологічний клімат в організації</p> <p>Сутність соціально-психологічного клімату в організації. Структура, види соціально-психологічного клімату в організації. Особливості позитивного соціально-психологічного клімату в організації.</p>
<p>Тема 12 Особливості ділового спілкування в організації</p> <p>Особливості спілкування: визначення, сторони, рівні, різновиди. Визначення, ознаки та особливості ефективного ділового спілкування. Зміст і структура ділового спілкування керівника організації.</p>
<p>Тема 13 Психологія прийняття управлінських рішень</p> <p>Прийняття рішення: визначення, характеристика теорій та моделей прийняття рішення. Сутність та ознаки прийняття управлінського рішення. Структура процесу прийняття управлінських рішень. Специфіка прийняття колегіального управлінського рішення та чинники, які впливають на успішність даного процесу.</p>
<p>Тема 14 Психолого-організаційні особливості конкурентоздатної управлінської команди</p> <p>Поняття «команда». Основні критерії відмінності команди від звичайної групи. Сутність та основні підходи до визначення структури управлінської команди. Психолого-організаційні особливості конкурентоздатної управлінської команди в організації. Система чинників, які впливають на успішне функціонування конкурентоздатної управлінської команди в організації.</p>
<p>Тема 15 Управління інноваціями в організації</p> <p>Поняття "інновація" та "інноваційна діяльність". Етапи здійснення нововведень. Моделі управління інноваціями в організації. Чинники відкритості інноваціям. Опір інноваціям. Види опору. Комплексний підхід протидії опору інноваціям.</p>
<p>Тема 16 Психічне благополуччя персоналу організацій</p> <p>Психічне благополуччя як феномен. Критерії та чинники психічного благополуччя. Задоволеність працею як аттитюд. Теорії дослідження задоволеності працею. Лояльність організації. Способи підвищення психічного благополуччя персоналу організацій.</p>

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Орієнтуватися в сучасній науковій літературі, присвяченій проблемам організаційної психології та психології праці.
PH2	Проводити теоретичне дослідження проблем організаційної психології.

PH3	Робити психологічний прогноз професійного розвитку особистості та організації.
PH4	Презентувати результати власних напрацювань у писемній та усній формах комунікації.
PH5	Визначати актуальні проблеми організаційної психології та формулювати тему наукового дослідження.
PH6	Адаптувати наукові теорії та підходи до розв'язання проблем організаційної психології.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.
Для спеціальності 053 Психологія:

ПР1	Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
ПР2	Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
ПР4	Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
ПР7	Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
ПР10	Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
ПР11	Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

СН1	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
СН2	ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
СН3	ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
СН4	ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
СН5	ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
СН6	ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
СН7	ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Організаційна психологія як наука та галузь психологічної практики

<p>Лк1 "Організаційна психологія як наука та галузь психологічної практики" (денна)</p> <p>Визначення, об'єкт, предмет та основні завдання організаційної психології. Історія виникнення і сучасний стан організаційної психології. Значення та місце організаційної психології в системі «наука – практика». Принципи та методи досліджень в організаційній психології. Основні види діяльності психологів в організації.</p>
<p>Тема 2. Організація як об'єкт вивчення організаційної психології</p>
<p>Лк2 "Організація як об'єкт вивчення організаційної психології" (денна)</p> <p>Сутність поняття "організація". Елементи організації. Основні різновиди організацій. Внутрішня структура організації. Види та типи організаційних структур, умови їх ефективного застосування.</p>
<p>Тема 3. Психологічні засади організаційного розвитку</p>
<p>Лк3 "Психологічні засади організаційного розвитку" (денна)</p> <p>Поняття та основні характеристики організаційного розвитку. Типи та етапи організаційного розвитку. Моделі організаційного розвитку. Організаційні зміни.</p>
<p>Тема 4. Організаційна культура</p>
<p>Лк4 "Організаційна культура" (денна)</p> <p>Характеристика понять «культура», «культура організації», «корпоративна культура», «організаційна культура». Властивості, елементи, рівні та функції організаційної культури. Класифікація організаційної культури. Структура та основні складові організаційної культури.</p>
<p>Пр1 "Організаційна культура" (денна)</p> <p>Аналіз моделей організаційного розвитку. Аналіз організаційної культури конкретної організації.</p>
<p>Тема 5. Психологія праці як наука та галузь психологічної практики</p>
<p>Лк5 "Психологія праці як наука та галузь психологічної практики" (денна)</p> <p>Визначення, об'єкт, предмет основні завдання психології праці. Передумови становлення та етапи розвитку психології праці. Структурні компоненти психології праці. Методи психології праці.</p>
<p>Тема 6. Професійна діяльність як об'єкт психології праці</p>
<p>Лк6 "Професійна діяльність як об'єкт психології праці" (денна)</p> <p>Професійна діяльність та її види. Організаційно-психологічна структура професійної діяльності. Мета професійної діяльності організації. Мета професійної діяльності персоналу. Мотивація професійної діяльності персоналу організацій. Теорії професійної мотивації. Операції та механізми професійної діяльності.</p>
<p>Пр2 "Професійна діяльність як об'єкт психології праці" (денна)</p> <p>Психологічний аналіз професійної діяльності фахівця з урахуванням специфіки його посади та професійної діяльності.</p>

Тема 7. Ергатичні функції та класифікація професій
Лк7 "Ергатичні функції та класифікація професій" (денна) Поняття "професія". Метапрофесії. Види професій. Ергономіка як наука. Загальні принципи організації робочого місця. Психофізіологічні засади організації робочого місця. Психологія кольору робочого місця.
Тема 8. Особистість як суб'єкт професійної діяльності
Лк8 "Особистість як суб'єкт професійної діяльності" (денна) Професійне самовизначення особистості та професійна кар'єра. Адаптація особистості до професійної діяльності. Модель психологічного портрету працівника. Професійні деструкції особистості.
Пр3 "Особистість як суб'єкт професійної діяльності" (денна) Модель психологічного портрету працівника. Формування стратегічних цілей та плану побудови власної кар'єри.
Тема 9. Соціокультурні та етнопсихологічні особливості управління організацією
Лк9 "Соціокультурні та етнопсихологічні особливості управління організацією" (денна) Управління організацією та персоналом. Моделі управління. Японська модель управління. Американська модель управління.
Тема 10. Психолого-організаційні аспекти управління персоналом
Лк10 "Психолого-організаційні аспекти управління персоналом" (денна) Сутність, підходи та основні складові управління персоналом. Підбір та відбір працівників як важлива складова управління персоналом. Психолого-організаційні особливості професійної адаптації працівників в організації. Поняття про оцінку працівників та її значення для процесу управління персоналом. Психологічні особливості професійного навчання працівників в організації. Сутність та значення особистісно-професійного зростання працівників в організації.
Пр4 "Психолого-організаційні аспекти управління персоналом" (денна) Аналіз структури психограми та професіограми фахівця. Методи та методики оцінювання персоналу організації. Розробка комплексу заходів з особистісно-професійного зростання персоналу організації.
Тема 11. Соціально-психологічний клімат в організації
Лк11 "Соціально-психологічний клімат в організації" (денна) Сутність соціально-психологічного клімату в організації. Структура, види соціально-психологічного клімату в організації. Особливості позитивного соціально-психологічного клімату в організації.
Пр5 "Соціально-психологічний клімат в організації" (денна) Аналіз чинників позитивного/негативного соціально-психологічного клімату в конкретній організації.

Тема 12. Особливості ділового спілкування в організації
Лк12 "Особливості ділового спілкування в організації" (денна) Особливості спілкування: визначення, сторони, рівні, різновиди. Визначення, ознаки та особливості ефективного ділового спілкування. Зміст і структура ділового спілкування керівника організації.
Пр6 "Особливості ділового спілкування в організації" (денна) Визначення ознак та засобів ефективного ділового спілкування керівника організації.
Тема 13. Психологія прийняття управлінських рішень
Лк13 "Психологія прийняття управлінських рішень" (денна) Прийняття рішення: визначення, характеристика теорій та моделей прийняття рішення. Сутність та ознаки прийняття управлінського рішення. Структура процесу прийняття управлінських рішень. Специфіка прийняття колегіального управлінського рішення та чинники, які впливають на успішність даного процесу.
Тема 14. Психолого-організаційні особливості конкурентоздатної управлінської команди
Лк14 "Психолого-організаційні особливості конкурентоздатної управлінської команди" (денна) Поняття «команда». Основні критерії відмінності команди від звичайної групи. Сутність та основні підходи до визначення структури управлінської команди. Психолого-організаційні особливості конкурентоздатної управлінської команди в організації. Система чинників, які впливають на успішне функціонування конкурентоздатної управлінської команди в організації.
Пр7 "Психологія прийняття управлінських рішень. Психолого-організаційні особливості конкурентоздатної управлінської команди" (денна) Специфіка прийняття колегіального управлінського рішення та чинники, які впливають на успішність даного процесу. Порівняння характеристик різних управлінських команд з урахуванням їх професійних досягнень.
Тема 15. Управління інноваціями в організації
Лк15 "Управління інноваціями в організації" (денна) Поняття "інновація" та "інноваційна діяльність". Етапи здійснення нововведень. Моделі управління інноваціями в організації. Чинники відкритості інноваціям. Опір інноваціям. Види опору. Комплексний підхід протидії опору інноваціям.
Тема 16. Психічне благополуччя персоналу організацій
Лк16 "Психічне благополуччя персоналу організацій" (денна) Психічне благополуччя як феномен. Критерії та чинники психічного благополуччя. Задоволеність працею як аттитюд. Теорії дослідження задоволеності працею. Лояльність організації. Способи підвищення психічного благополуччя персоналу організацій.

Пр8 "Управління інноваціями в організації. Психічне благополуччя персоналу організацій" (денна)

Види інновації та психологічні чинники їх впровадження в організаціях. Способи підвищення психічного благополуччя персоналу організацій.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Навчання на основі досліджень (RBL)
МН2	Лекційне навчання
МН3	Практикоорієнтоване навчання
МН4	Самостійне навчання

Лекції спрямовані на формування у здобувачів здатності орієнтуватися в сучасній науковій літературі, присвяченій проблемам організаційної психології та психології праці (РН1). Навчання на основі досліджень спрямовано на формування здатностей проводити теоретичне дослідження проблем організаційної психології (РН2), адаптувати наукові теорії та підходи до розв'язання проблем організаційної психології (РН6). Практико-орієнтоване навчання формує здатність робити психологічний прогноз професійного розвитку особистості та організації (РН3), сприяє розвитку у здобувачів компетентностей презентувати результати напрацювань у писемній та усній формах комунікації (РН4). Самостійне навчання передбачає визначення актуальних проблеми організаційної психології та формулювання теми наукового дослідження (РН5).

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка курсової роботи
НД2	Конспектування
НД3	Виконання практичних завдань
НД4	Підготовка до поточного та підсумкового контролю

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$

Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Викладач проводить опитування здобувачів наприкінці кожної лекції за викладеним матеріалом.	Впродовж семестру	Усне спілкування
МФО2 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	Викладач надає усні та письмові інструкції здобувачам щодо практичних завдань.	Впродовж семестру	Усне спілкування. Електронна пошта.
МФО3 Проміжне оцінювання виконання індивідуального пошуково-дослідницького завдання (підготовка, презентація, захист)	Здобувачі прилюдно презентують тему курсової роботи, роблять проміжний звіт та здійснюють її захист.	2й, 9й та 17 тижні	Учне спілкування.

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Написання та захист курсової роботи	Курсова робота спрямована на розвиток у здобувачів компетентностей визначення теоретичних засад вивчення проблеми організаційної психології (за запитом бази практики). психодіагностичного компонента технологій організаційного психолога.	До 17го тижня	Відгук наукового керівника. Рецензія. Усне спілкування. Електронна пошта.
МСО2 Звіт за результатами виконання практичних робіт	Здобувачі отримують завдання до кожного практичного заняття.	Впродовж семестру	Усне спілкування.

МСО3 Виконання індивідуального пошуково-аналітичного завдання на базі практики	За результатами знайомства здобувачів з особливостями діяльності персоналу баз практики та визначення запитів до організаційного психолога формулюється тема наукового дослідження.	До 17го тижня	Усне спілкування. Електронна пошта.
МСО4 Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)	За освітнім компонентом передбачено 2 модульних контролі.	9й та 17й тижні	Електронна пошта.
МСО5 Підсумковий контроль: екзамен	Екзаменаційний білет містить 2 теоретичних та одне практичне завдання.	За розкладом	Електронна пошта

Контрольні заходи:

	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
1 семестр	100 балів		
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт	40		
Враховуються результати неформальної освіти здобувачів за тематикою освітнього компонента. Види навчальної діяльності та кількість балів, що за них зараховується, визначається комісією. (8x5)	40	25	Так
МСО3. Виконання індивідуального пошуково-аналітичного завдання на базі практики	10		
	10	5	Так
МСО4. Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)	10		
2x5	10	5	Так
МСО5. Підсумковий контроль: екзамен	40		
	40	25	Ні

Курсова робота:

	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
1 семестр	100 балів		
МСО1. Написання та захист курсової роботи	100		
Курсова робота є науковим дослідженням, що базується на вивченні напрацювань українських та зарубіжних науковців у галузі організаційної психології. Робота над науковим дослідженням передбачає пошук та опрацювання україномовних та іншомовних (насамперед, англомовних) публікацій у високореєтингових виданнях).	100	60	Ні

Прилюдне обговорення та затвердження тем курсових робіт. Проміжний звіт. Прилюдний захист курсової роботи.

Вступ - до 5 балів. Розділ 1 - до 25 балів. Розділ 2 - до 25 балів. Висновки - до 10 балів. Список використаних джерел - до 5 балів. Оформлення роботи - до 10 балів. Захист курсової роботи - до 20 балів.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН3	Технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.)

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Бочелюк В., Пучина О. Організаційна психологія на підприємстві: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 272 с.
2	Дерев'янка С.П. Психологія праці та інженерна психологія : навчально-методичні рекомендації. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2021. 92 с.
3	Психологія праці: навчальний посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків: Держ. біотехнол. ун-т, 2022. 160 с.
4	Улунова Г.Є., Вознюк А.В. Методичні вказівки до написання курсової роботи з освітнього компоненту "Основи організаційної психології та психологія праці". Суми, 2023.
5	Ronald E. Riggio. Introduction to Industrial/organizational Psychology. Routledge, Taylor & Francis Group, 2018. 585 p.
Допоміжна література	

6	Вознюк А. В., Карамушка Л. М. Психологічний аналіз управління освітніми округами як інноваційними організаціями. Актуальні проблеми психології. Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія: збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. 2019. Вип. 53. С. 8-15.
7	Костюченко О.В. Психологія ефективності фахівця індустрії моди : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2016. 464 с
8	Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій : психологічний практикум. Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко, В. І. Лагодзінська, В. М. Івкін, О. С. Ковальчук ; за ред. Л. М. Карамушки. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 76 с.
9	Організаційна поведінка: навчальний посібник для студентів денної та заочної форм навчання / укладач М. В. Матушкіна. Старобільськ, 2016. 200 с.
10	Про організаційний розвиток простою мовою: посібник для практиків. Київ, 2017. 84 с.
11	Психологія праці та інженерна психологія: навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» 2-ге вид., перероб. і доп. / укладач О.С. Юрков. Мукачево: МДУ, 2018. 187 с.
12	Психологія професійної діяльності та психологічна діагностика організацій: курс лекцій / укладач О.С. Юрков. Мукачево: МДУ, 2017. 116 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
13	Leadership in 21st Century Organization https://www.coursera.org/learn/leadership-21st-century